

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 95 0 П 046704 23 Рев 2
Бања Лука, 16.02.2024. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Горјане Попадић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Сенада Тице, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице В.Д. из Б., коју заступа пуномоћник А.Г., адвокат из С., против тужених 1. С.П. из Т., 2. С.Д.1 из Т., кога у ревизионом поступку заступа пуномоћник Д.Ш., адвокат из Т., 3. С.Д.2. из Т., и 4. М.Д. из Т., коју заступа пуномоћник З.Т., адвокат из Т., ради утврђења заједничке имовине брачних супружника и ништавости уговора, вриједност предмета спора 30.100,00 КМ, одлучујући о ревизији туженог С.Д.1 против пресуде Окружног суда у Требињу број 95 0 П 046704 20 Гж 2 од 16.03.2020. године, на сједници вијећа одржаној дана 16.02.2024. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се дјелимично усваја, пресуда Окружног суда у Требињу број 95 0 П 046704 20 Гж 2 од 16.03.2020. године преиначава, у дијелу којим је жалба тужитељице усвојена и утврђено да је ништав и да не производи правно дејство Уговор о поклону некретнина и диоби куће по посебним дијеловима, закључен између Т.Д. као поклонодавца, са једне стране и С.Д.1, као поклонопримца, са друге стране, нотарски обрађен од стране нотара М.Ж., са службеним сједиштем у Т., Улица ... под бројем: ОПУ: ... дана 28.01.2012. године, тако што се жалба тужитељице у овом дијелу одбија и првостепена пресуда у том дијелу потврђује.

У осталом дијелу ревизија се одбија.

Свака странка сноси своје трошкове цјелокупног поступка (првостепеног, жалбеног и ревизионог).

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Требињу број 95 0 П 046704 19 П 2 од 19.08.2019. године одбијен је тужбени захтјев тужитељице и то:

I Да се утврди да заједничку имовину брачних другова, тужитељице и њеног умрлог супруга, Т.Д. сина Б. из Т., чине:

-породична кућа изграђена на кч број: 199/16, кућа и двориште, укупне површине 189 м², уписана у зк. уложак број: 166 КО СП Г., Управе, ПЈ Т., која се састоји од гараже и подрума, и:

-двособног стана у приземљу куће, површине 91м², број земљишта парцеле: 199/16-Е1, уписан у зк. ул. број: 2075 КО СП Г.;

-двособног стана на првом спрату површине 90 м², број земљишта парцеле: 199/16-Е2 уписан у зк. ул. број: 2076 КО СП Г.;

-двособног стана у поткровљу, површине 96 м², број земљишта парцеле: 199/16-Е3, уписан у зк. ул. број: 2074 КО СП Г.;
-½ дијела некретнина означених као кч број: 199/17 и к.ч. број: 199/27, уписаних у зк. уложак број: 1485 КО СП Г., Управе, ПЈ Т.,
које одговарају некретнинама новог премјера означеним као број парцеле: 666, подброј: 94, Виногради, Кућа и зграда, површине 128м², Виногради, Двориште, површине 207 м², укупне површине 335 м², уписане у посједовни лист-препис број: 1031/0 КО Г. 1 Управе, ПЈ Т., са уписаним посједом Т.Д. са 1/1, и да је удио брачних другова, тужитељице и предника тужених, умрлог Т.Д. сина Б., по једна половина.

II Да се утврди да је ништав и да не производи правно дејство Уговор о поклону некретнина и диоби куће по посебним дијеловима, закључен између Т.Д. као поклонодавца, са једне стране и С.Д.1, као поклонопримца, са друге стране, нотарски обрађен од стране нотара М.Ж., са службеним сједиштем у Т., Улица ..., под бројем: ОПУ: ... дана 28.01.2012. године и упис извршен на основу овог Уговора у корист туженог С.Д.1 (у даљем тексту: друготужени), у дијелу којим је Т.Д. располагао у корист друготуженог, заједничком имовином, једном половином некретнине означене као к.ч. број: 199/16, кућа и двориште, укупне површине 189 м², уписане у зк уложак број 166 КО СП Г., Управе, ПЈ Т., на којој је изграђена породична кућа, двособним станом у приземљу куће, површине 91 м², број земљишне парцеле: 199/16-Е1, уписаним у зк. ул. број: 2075 КО СП Г., двособним станом у поткровљу, површине 96 м², број земљишне парцеле: 199/16-Е3, уписаним у зк.ул. број: 2074 КО СП Г., једном половином некретнина уписаних у зк. уложак бр: 1485 КО СП Г. Управе, ПЈ Т., које некретнине одговарају некретнинама новог премјера означеним као број парцеле 666, подброј 94, Виногради, Кућа и зграда, површине 128 м², Виногради, Двориште, површине 207 м², укупне површине 335 м², уписане у посједовни лист-препис број: 1031/0 КО Г. 1 Управе, ПЈ Т.

III Да се тужени обавезу да трпе да се на основу ове пресуде успостави земљишнокњижно стање прије извршеног незаконитог располагања Уговором о поклону некретнина и диоби куће по посебним дијеловима број: ОПУ:... од 28.01.2012. године и на некретнинама:

-породичној кући изграђеној на кч број: 199/16 кућа и двориште, укупне површине 189 м², уписана у зк ул. број: 166 КО СП Г., Управе, ПЈ Т., која се састоји од гараже и подрума, и:

-двособног стана у приземљу куће, површине 91м², број земљишне парцеле: 199/16-Е1, уписаног у зк ул. број: 2075 КО СП Г.;

-двособног стана на првом спрату, површине 90 м², број земљишне парцеле: 199/16-Е2, уписаног у зк уложак број: 2076 КО СП Г.;

-двособног стана у поткровљу, површине 96 м², број земљишне парцеле: 199/16-Е3, уписаног у зк.ул. број: 2074 КО СП Г.,

које одговарају некретнинама новог премјера означеним као број парцеле: 666, подброј: 94, Виногради, Кућа и зграда, површине 128 м², Виногради, Двориште, површине 207 м², укупне површине 335 м², уписане у посједовни лист-препис број: 1031/0 КО Г. 1 Управе, ПЈ Т., као власници и посједници упишу:

1. Т.Д. син Б. из Т., ..., ЈМБГ: ..., са ½ дијела,
2. В.Д. рођ. К. кћи Г. из Б., ..., ЈМБГ: ... са ½ дијела,

као и да се успостави земљишнокњижно стање прије извршног незаконитог располагања Уговором о поклону некретнина и диоби куће по посебним дијеловима број: ОПУ: ... од 28.01.2012. године и на:

- $\frac{1}{2}$ дијела некретнина означених као кч број: 199/17 и кч. бр. : 199/27, уписаних у зк. уложак број: 1485 КО СП Г., Управе, ПЈ Т.,

које одговарају некретнинама новог премјера означеним као број парцеле 666, подброј 94, Виногради, Кућа и зграда, површине 128 м², Виногради, Двориште, површине 207 м², укупне површине 335 м², уписане у посједовни лист-препис број: 1031/0 КО Г.1, Управе, ПЈ Т., упишу:

1. Т.Д. син Б. из Т., ..., ЈМБГ: ..., са $\frac{1}{4}$ дијела,
2. В.Д. рођ. К. кћи Г. из Б., ..., ЈМБГ: ..., са $\frac{1}{4}$ дијела.

IV Да се тужени солидарно обавезу да тужитељици надокнаде трошкове парничног поступка.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Требињу број 95 0 П 046704 20 Гж 2 од 16.03.2020. године жалба тужитељице је усвојена и првостепена пресуда преиначена тако што је тужбени захтјев тужитељице у цјелости усвојен. Тужени су обавезани да тужитељици надокнаде трошкове поступка у износу од 11.802,50 КМ.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија друготужени због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи.

У одговору на ревизију тужитељица предлаже да се ревизија одбије као неоснована, а ставља и захтјев за накнаду трошкова ревизионог поступка.

Ревизија је дјелимично основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитељице: да се утврди да некретнине, ближе описане у изреци првостепене пресуде, представљају заједничку имовину њену и њеног бившег супруга пок. Т.Д. и да је удио брачних другова у стицању наведене имовине по једна половина; да се утврди да је ништав уговор о поклону некретнина и диоби куће по посебним дијеловима број ОПУ: ... од 28.01.2013. године (првостепени суд наводи да је уговор од 28.01.2012. године који датум стоји на почетку уговора, али је на крају уговора наведено да је уговор закључен у Т., 28.01.2013. године), закључен између сада пок. Т.Д. (као поклонодавца) и његовог сина, друготуженог у овој парници, као поклонопримца; да се наложи успостава ранијег земљишнокњижног стања и да се на предметној кући тужитељица и Т.Д. упишу са по $\frac{1}{2}$ дијела, а на $\frac{1}{2}$ дијела земљишта упишу са по $\frac{1}{4}$ дијела.

Одлучујући о захтјеву тужитељице, на темељу изведених доказа, првостепени суд је утврдио: да је тужитељица мајка тужених С.П. (у даљем тексту: првотужена), С.Д.1 и С.Д.2. (у даљем тексту: трећетужени), а да јој је тужена М.Д. снаха, супруга туженог С.Д.1; сво троје дјеце тужитељице, тужени у овој парници, су рођени у њеном браку са њиховим оцем, сада пок. Т.Д., који је закључен1972. године пред надлежним органом Општине Б.; тужитељица је са својим бившим мужем пок. Т.Д. прекинула брак 2004. године и отишла из куће која је предмет овог спора у којој је становала заједно са дјецом и мужем, али брак није разведен, па су тужитељица и Т.Д. формално били у брачној заједници све до његове смрти2016. године када је брак престао; сада покојни Т.Д. је

закључио уговор о поклону некретнина и диоби куће са посебним дијеловима са друготуженим, обрађеним код нотара под бројем ОПУ: ... од 28.01.2013. године, а предмет уговора су непокретности наведене у изреци првостепене пресуде; уговор је проведен у јавној евиденцији непокретности; овим уговором Т.Д. је поклатио друготуженом само једну половину предметних непокретности, док је друга половина и даље остала уписана у јавној евиденцији као његово власништво.

Имајући у виду наведене чињенице, првостепени суд је одбио тужбени захтјев у цијелости. Такву пресуду првостепени суд је образложио тиме да је утврђена чињеница да је 2004. године тужитељица напустила брачну заједницу у којој је била са сада пок. Т.Д. и да је у вријеме напуштања брачне заједнице изјавила да је не интересује кућа која је предмет овог поступка. Њихова брачна заједница је од тада па до смрти Т.Д. само формално егзистирала, док фактички брак више није ни постојао између тужитељице и Т.Д. Стога, како даље образлаже првостепени суд, спорни уговор о поклону се не може сматрати незаконитим, посебно што је поклатиодавац располагао искључиво са његовим припадајућим дијелом од $\frac{1}{2}$ у имовини која је била предмет поклана. На спорној имовини пок. Т.Д. и даље је уписан са $\frac{1}{2}$ дијела, па тако тужитељица не може бити ни ускраћена за свој дио имовине који јој по закону припада у складу са одредбом члана 272. Породичног закона ("Службени гласник Републике Српске", број 54/02, 41/08 и 63/14, даље: ПЗ), закључио је првостепени суд. Такође је првостепени суд образложио и да признање тужбеног захтјева од стране првотужене и трећетуженог нема никаквог утицаја на рјешење ове правне ствари.

Одлучујући о жалби тужитељице, другостепени суд утврђује да предметне некретнине представљају брачну тековину тужитељице и њеног сада покојног супруга, што није ни оспорено од стране првотужене и трећетуженог, док је друготужени тврдио да је уложио новчана средства у унутрашње уређење и адаптацију предметне куће, уз образложење да друготуженом улагање наведених средстава може евентуално дати право на облигационо правни захтјев у односу на остале сувласнике. Другостепени суд, даље, образлаже да на наведеној заједничкој имовини, сагласно одредби члана 272. став 1. ПЗ, брачним супружницима припада по једна половина. Имајући у виду одредбу члана 271. ПЗ, према којој брачни супружници заједничком имовином располажу споразумно (став 1.) и својим удјелом у заједничкој имовини један брачни супружник не може располагати самостално, нити га оптеретити правним послом међу живима (став 2.), те налазећи да је предметним уговором Т.Д. располагао једном половином непокретности, без сагласности тужитељице, другостепени суд закључује да оспорени уговор није законит. Другостепени суд налази да би брачни супружник могао слободно располагати својим дијелом заједничке имовине, само уз услов да је претходно тражио издвајање свог дијела из те заједничке имовине, како за вријеме брака, тако и у случају фактичког престанка брачне заједнице. Из ових разлога другостепени суд је жалбу тужитељице усвојио и првостепену пресуду преиначио тако што је у цијелости усвојио тужбени захтјев тужитељице.

Одлука другостепеног суда није у свему правилна и законита, што се у ревизионим наводима основано тврди.

Ревизионим наводима друготужени не спори утврђење другостепеног суда да предметне непокретности представљају заједничку имовину која је стечена у браку тужитељице и њеног сада покојног супруга (одредба члана 270. став 5. ПЗ). Сагласно одредби члана 272. став 1. истог закона сваком од брачних супружника на тој имовини

припада по једна половина, с обзиром да тужитељица није ни тврдила, а нити доказивала да јој на наведеној имовини припада већи дио (члан 273. став 1. ПЗ), па је побијаном пресудом у овом дијелу правилно усвојен тужбени захтјев.

Код наведеног утврђења, правилно су тужени обавезани да трпе да се у земљишној књизи на предметним некретнинама у корист тужитељице упише једна половина, што у односу на предметну кућу износи $\frac{1}{2}$ дијела, а у односу на земљиште $\frac{1}{4}$ дијела.

Према одредби члана 271. став 1. и 2. ПЗ заједничком имовином брачни супружници располажу споразумно и својим удјелом у брачној имовини један брачни супружник не може самостално располагати.

Према чињеницама које су утврдили нижестепени судови предметне некретнине су, прије закључења спорног уговора, биле уписане у корист Т.Д. и то кућа са $\frac{1}{1}$ и земљиште са $\frac{1}{2}$ дијела. Тужитељица је брачну заједницу напустила 2004. године и до смрти Т.Д. брак је само формално егзистирао. Тужитељица спори наводе тужених, које је у датом исказу потврдио свједок З.К. (рођени брат тужитељице), да је приликом напуштања брака изјавила да њу кућа не интересује.

Међутим, ни тужитељица не спори да никада са Т. није разговарала о подјели имовине (исказ дат у својству парничне странке), а нити је предузела било коју правну радњу у сврху заштите свог припадајућег дијела, па произлази да се дуги низ година (од 2004. до 2016. године) односила потпуно пасивно према свом праву, те је са предметном тужбом устала тек након смрти Т.Д., иако је с обзиром на земљишно књижно стање морала бити свјесна могућности да у наведеном дугом периоду Т.Д. располаже наведеном имовином. Ове чињенице, те како је спорним уговором Т.Д. у корист друготуженог располагао само дијелом заједничке имовине који му по одредбама ПЗ припада, а и код тога да је друготужени вршио улагања у предметну кућу (без обзира што му иста не дају право на стварно правни захтјев) и у исту уселио (што је тужитељици морало бити познато), дају основа за закључак да је наведеним пасивним понашањем тужитељица дала Т.Д. прећутну сагласност за спорно располагање заједничком имовином и да је исто законито.

Стога овај суд налази да није основан захтјев тужитељице за утврђење да је ништав предметни уговор о поклону и диоби куће, па је у овом дијелу ревизија друготуженог усвојена и побијана пресуда преиначена тако што је тужбени захтјев у овом дијелу одбијен, примјеном одредбе члана 250. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП), док је у осталом дијелу одбијена у складу са одредбом члана 248. истог закона.

С обзиром на коначан исход ове парнице, примјеном одредаба члана 386. став 2. и 397. став 2. ЗПП, овај суд је преиначио и одлуку о трошковима цјелокупног поступка (првостепеног, жалбеног и ревизионог) тако да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Предсједник вијећа
Горјана Попадић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић